

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 21 grudnia 2011 r.\*

W sprawach połączonych C-411/10 i C-493/10

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Zjednoczone Królestwo) i przez High Court (Irlandia), postanowieniami z dnia 12 lipca 2010 r. i z dnia 11 października 2010 r., które wpłynęły do Trybunału odpowiednio w dniu 18 sierpnia 2010 r. i w dniu 15 października 2010 r., w postępowaniach:

**N.S.** (C-411/10)

przeciwko

**Secretary of State for the Home Department**

i

**M.E.** (C-493/10),

**A.S.M.,**

\* Język postępowania: angielski.

**M.T.,**

**K.P.,**

**E.H.**

przeciwko

**Refugee Applications Commissioner,**

**Minister for Justice, Equality and Law Reform,**

przy udziale:

**Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK) (C-411/10),**

**United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (UK) (C-411/10),**

I - 13992

**Equality and Human Rights Commission (EHRC) (C-411/10),**

**Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (IRL) (C-493/10),**

**United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (IRL) (C-493/10),**

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.C. Bonichot, J. Malenovský i U. Lõhmus, prezesi izb, A. Rosas (sprawozdawca), M. Ilešič, T. von Danwitz, A. Arabadjiev, C. Toader i J.J. Kasel, sędziowie,

rzecznik generalny: V. Trstenjak,  
sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 28 czerwca 2011 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu N.S. przez D. Rose, QC, M. Hendersona oraz A. Pickup, barristers oraz S. York, Legal Officer,
- w imieniu M.E. i in. przez C. Powera, BL, F. McDonagha SC oraz G. Searsona, solicitor,
- w imieniu Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK) (sprawa C-411/10) przez S. Coxa, S. Taghavię, barristers oraz J. Tomkina, BL,
- w imieniu Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (IRL) (sprawa C-493/10) przez B. Shipsey, SC, J. Tomkina, BL oraz C. Ó Briaina, solicitor,
- w imieniu Equality and Human Rights Commission (EHRC) przez G. Robertsona, QC oraz przez J. Coopera oraz C. Collier, solicitors,
- w imieniu United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (UK) przez R. Husaina, QC, R. Daviesa, solicitor oraz przez S. Knights oraz M. Demetriou, barristers,
- w imieniu Irlandii przez D. O'Hagana, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez S. Moorhead, SC oraz D. Conlana Smytha, BL,

- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez C. Murrell, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez D. Bearda, barrister,
- w imieniu rządu belgijskiego przez C. Pochet oraz T. Materne'a, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka oraz J. Vlácilu, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzega oraz N. Grafa Vitzthuma, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu greckiego przez A. Samoni-Rantou, M. Michelogiannaki, T. Papadopoulou, F. Dedousi oraz M. Germani, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu francuskiego przez G. de Bergues'a, E. Belliard oraz B. Beaupère-Manokę, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez M. Russo, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez C.M. Wissels oraz M. Noort, działające w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu austriackiego przez G. Hessego, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu polskiego przez M. Arciszewskiego, B. Majczynę oraz M. Szpunara, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu słoweńskiego przez N. Aleš Verdir oraz V. Klemenc, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu fińskiego przez J. Heliskoskiego, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Condou-Durande oraz M. Wilderspina oraz H. Kraemera, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Konfederacji Szwajcarskiej przez O. Kjelsena, działającego w charakterze pełnomocnika,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 22 września 2011 r.,

wydaje następujący

## Wyrok

- <sup>1</sup> Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni, po pierwsze art. 3 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego (Dz.U. L 50, s. 1), po drugie praw podstawowych Unii Europejskiej, w tym art. 1, 4, 18 i art. 19 ust. 2 oraz art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) i po trzecie Protokołu (nr 30) w sprawie stosowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej do Polski i Zjednoczonego Królestwa [(Dz.U. 2010, C 83, s. 313), zwanego dalej „protokołem (nr 30)”).
- <sup>2</sup> Wnioski te zostały złożone w ramach sporów między osobami ubiegającymi się o azyl, które zgodnie z rozporządzeniem nr 343/2003 mają zostać odesłane do Grecji, a odpowiednio władzami Zjednoczonego Królestwa i władzami irlandzkimi.

## Ramy prawne

### *Prawo międzynarodowe*

- 3 Konwencja dotycząca statusu uchodźców, podpisana w Genewie w dniu 28 lipca 1951 r. [*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, s. 150, nr 2545 (1954) (zwana dalej „konwencją genewską”)] weszła w życie w dniu 22 kwietnia 1954 r. Została ona uzupełniona Protokołem dotyczącym statusu uchodźców z dnia 31 stycznia 1967 r. (zwanym dalej „protokołem z 1967 r.”), który wszedł w życie w dniu 4 października 1967 r.
- 4 Wszystkie państwa członkowskie są stronami konwencji genewskiej i protokołu z 1967 r. tak jak Republika Islandii, Królestwo Norwegii, Konfederacja Szwajcarska i Księstwo Liechtensteinu. Unia nie jest stroną konwencji genewskiej ani protokołu z 1967 r. ale art. 78 TFUE i art. 18 karty stanowią, że prawo do azylu jest gwarantowane w szczególności z poszanowaniem wspomnianej konwencji i wspomnianego protokołu.
- 5 Artykuł 33 konwencji genewskiej zatytułowany „Zakaz wydalenia lub zawracania” stanowi w ust. 1:

„Żadne umawiające się państwo nie wydali lub nie zawróci w żaden sposób uchodźcy do granicy terytoriów, gdzie jego życiu lub wolności zagrażałoby niebezpieczeństwo ze względu na jego rasę, religię, obywatelstwo, przynależność do określonej grupy społecznej lub przekonania polityczne”.

*Wspólny europejski system azylowy*

- 6 Zmierzając do realizacji celu określonego podczas obrad Rady Europejskiej w Strasburgu w dniach 8 i 9 grudnia 1989 r., dotyczącego harmonizacji polityk azylowych państw członkowskich, państwa te podpisały w dniu 15 czerwca 1990 r. w Dublinie Konwencję określającą państwo odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosków o udzielenie azylu wniesionych w jednym z państw członkowskich Wspólnot Europejskich (Dz.U. 1997, C 254, s. 1, zwaną dalej „konwencją dublińską”). Konwencja ta weszła w życie w dniu 1 września 1997 r. w stosunku do dwunastu pierwotnych sygnatariuszy, w dniu 1 października 1997 r. w stosunku do Republiki Austrii i Królestwa Szwecji oraz w dniu 1 stycznia 1998 r. w stosunku do Republiki Finlandii.
- 7 Konkluzje z posiedzenia Rady Europejskiej w Tampere w dniach 15 i 16 października 1999 r. przewidywały w szczególności ustanowienie wspólnego europejskiego systemu azylowego, opartego na pełnym stosowaniu konwencji genewskiej, zapewniającego w ten sposób, że nikt nie będzie odesłany tam, gdzie grozi mu ponowne prześladowanie, czyli przewidywały utrzymanie zasady non-refoulement.
- 8 Traktatem amsterdamskim z dnia 2 października 1997 r. wprowadzono do traktatu WE art. 63, który przyznał Wspólnocie Europejskiej kompetencje do przyjęcia środków objętych zaleceniami Rady Europejskiej w Tampere. Na mocy wspomnianego traktatu do traktatu WE dołączono również protokół (nr 24) dotyczący prawa do azylu dla obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. 2010, C 83, s. 305), zgodnie z którym państwa te uważają się wzajemnie za bezpieczne państwa pochodzenia w zakresie kwestii prawnych i praktycznych związanych z prawem do azylu.
- 9 Przyjęcie art. 63 WE pozwoliło w szczególności na zastąpienie, w relacjach między państwami członkowskimi, z wyjątkiem Królestwa Danii, konwencji dublińskiej rozporządzeniem nr 343/2003, które weszło w życie w dniu 17 marca 2003 r. Na tej samej podstawie prawnej zostały przyjęte również dyrektywy znajdujące zastosowanie w postępowaniach przed sądami krajowymi, które miały na celu wprowadzenie wspólnego europejskiego systemu azylowego przewidzianego w konkluzjach Rady Europejskiej w Tampere.

- 10 Od chwili wejścia w życie traktatu z Lizbony właściwymi przepisami w zakresie azylu są art. 78 TFUE, który przewiduje wprowadzenie wspólnego europejskiego systemu azylowego, oraz art. 80 TFUE, w którym przypomniano zasadę solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności między państwami członkowskimi.
- 11 Uregulowania Unii mające znaczenie dla spraw zawisłych przed sądami krajowymi obejmują:
- rozporządzenie nr 343/2003;
  - dyrektywę Rady 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. ustanawiającą minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl (Dz.U. L 31, s. 18);
  - dyrektywę Rady 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony, oraz zawartości przyznawanej ochrony (Dz.U. L 304, s. 12; sprostowanie Dz.U.2005, L 204, s. 24);
  - dyrektywę Rady 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich (Dz.U. L 326, s. 13; sprostowanie Dz.U. 2006, L 236, s. 36).
- 12 Należy ponadto wspomnieć dyrektywę Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób

wraz z jego następstwami (Dz.U. L 212, s. 12). Jak wynika z motywu 20 tej dyrektywy, jednym z jej celów jest wprowadzenie mechanizmu solidarności zmierzającego do osiągnięcia równowagi wysiłków państw członkowskich związanych z przyjęciem wysiedleńców wraz z jego następstwami w przypadku wystąpienia masowego napływu wysiedleńców.

- 13 Zapis danych daktyloskopijnych odnoszących się do cudzoziemców, którzy nielegalnie przekroczyli granicę zewnętrzną Unii, pozwala na ustalenie państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrzenia wniosku o azyl. Zapis ten został przewidziany w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2725/2000 z dnia 11 grudnia 2000 r. dotyczącym ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania konwencji dublińskiej (Dz.U. L 316, s. 1).
- 14 Rozporządzenie nr 343/2003 oraz dyrektywy 2003/9, 2004/83 i 2005/85 zawierają w ich motywie 1 odniesienie do okoliczności, że wspólna polityka azylowa, w tym wspólny europejski system azylowy, jest integralną częścią celu Unii, jakim jest ustanowienie i systematyczne powiększanie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości otwartej dla wszystkich tych, których okoliczności zmuszają do poszukiwania na drodze prawnej ochrony we Wspólnocie. Wspomniane akty prawne zawierają również, w swoim motywie 2, odniesienie do konkluzji Rady Europejskiej z Tampere.
- 15 Każdy z tych aktów stanowi, że przestrzega praw podstawowych oraz zasad, które są potwierdzone w szczególności w karcie. W szczególności w motywie 15 rozporządzenia nr 343/2003 sprecyzowano, że zmierza ono do zapewnienia pełnego przestrzegania prawa azylu gwarantowanego art. 18 karty, w motywie 5 dyrektywy 2003/9 sprecyzowano w szczególności, iż dyrektywa ta zmierza do zapewnienia pełnego poszanowania godności ludzkiej i wspierania stosowania art. 1 i 18 karty, a w motywie 10 dyrektywy 2004/83 uściślono, iż w szczególności dyrektywa ta zmierza do zapewnienia pełnego poszanowania dla ludzkiej godności i prawa do azylu dla ubiegających się o azyl oraz towarzyszących im członków ich rodzin.

16 Zgodnie z art. 1 rozporządzenia nr 343/2003 rozporządzenie to ustanawia kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego.

17 Artykuł 3 ust. 1 i 2 wspomnianego rozporządzenia stanowi:

„1. Państwa członkowskie rozpatrują wniosek każdego obywatela państwa trzeciego, który składa wniosek jakimkolwiek państwu członkowskiemu na granicy lub na jego terytorium. Wniosek jest rozpatrywany przez jedno państwo członkowskie, którym jest państwo, które kryteria wymienione w rozdziale III, wskazują jako odpowiedzialne.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 każde państwo członkowskie może rozpatrzyć wniosek o udzielenie azylu wniesiony do niego przez obywatela państwa trzeciego, nawet jeżeli za takie rozpatrzenie nie jest odpowiedzialne na podstawie kryteriów ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu. W takim przypadku to państwo członkowskie staje się państwem członkowskim odpowiedzialnym za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu w rozumieniu niniejszego rozporządzenia oraz przyjmuje zobowiązania związane z odpowiedzialnością. Gdzie stosowne, powiadamia ono państwo członkowskie uprzednio odpowiedzialne, państwo członkowskie przeprowadzające procedurę określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu lub państwo członkowskie, do którego został złożony wniosek o przejęcie lub przyjęcie z powrotem wnioskodawcy”.

18 Dla celów ustalenia „odpowiedzialnego państwa członkowskiego” w rozumieniu art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003 rozdział III tego rozporządzenia zawiera zestaw obiektywnych kryteriów wymienionych w kolejności ich stosowania, dotyczących nieletnich pozbawionych opieki, jedności rodziny; wydania dokumentu pobytowego lub wizy, nielegalnego wjazdu lub pobytu w państwie członkowskim, legalnego wjazdu do państwa członkowskiego oraz wniosków złożonych w międzynarodowym obszarze tranzytowym lotniska.

- 19 Artykuł 13 tego rozporządzenia stanowi, że w przypadku gdy nie można wyznaczyć żadnego państwa członkowskiego na podstawie powyższych kryteriów, odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu jest pierwsze państwo członkowskie, w którym wniosek został złożony.
- 20 Zgodnie z art. 17 rozporządzenia nr 343/2003, w przypadku gdy państwo członkowskie, w którym został złożony wniosek o udzielenie azylu, uznaje, że inne państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku, może, tak szybko jak to możliwe, wezwać to inne państwo do przejęcia osoby ubiegającej się o azyl.
- 21 Artykuł 18 ust. 7 tego rozporządzenia stanowi, że brak odpowiedzi wezwanego państwa członkowskiego w okresie dwóch miesięcy, tudzież w okresie jednego miesiąca, jeżeli poproszono o rozpatrzenie sprawy w trybie pilnym, jest równoznaczne z przyjęciem wniosku i pociąga za sobą obowiązek przejęcia danej osoby przez to państwo członkowskie, wraz z zapewnieniem odpowiednich uzgodnień dotyczących przybycia.
- 22 Artykuł 19 rozporządzenia nr 343/2003 brzmi następująco:

„1. W przypadku gdy państwo członkowskie, któremu złożono wniosek, zgadza się na przejęcie osoby ubiegającej się o azyl, państwo członkowskie, w którym złożony został wniosek o udzielenie azylu, powiadamia wnioskodawcę o decyzji dotyczącej nierozpatrywania wniosku oraz o obowiązku [przekazania] wnioskodawcy odpowiedzialnemu państwu członkowskiemu.

2. Decyzja określona w ust. 1 określa podstawy, na jakich jest oparta. Zawiera ona dane szczegółowe dotyczące terminu przeprowadzenia przeniesienia oraz, jeżeli jest to niezbędne, informacje w sprawie miejsca i terminu, w którym wnioskodawca powinien się stawić, jeżeli podróżuje do odpowiedzialnego państwa członkowskiego własnymi środkami. Od decyzji tej można się odwołać lub może ona zostać zmieniona. Odwołanie się lub zmiana nie zawieszają wykonania przekazania, chyba że sądy lub właściwe organy tak postanowią [opierając się na indywidualnych okolicznościach danego przypadku], jeżeli pozwala na to ustawodawstwo krajowe.

[...]

4. W przypadku gdy nie dokonano [przekazania] w okresie sześciomiesięcznego terminu, odpowiedzialność spoczywa na państwie członkowskim, w którym złożono wniosek o udzielenie azylu. Termin ten może być przedłużony do maksymalnie jednego roku, jeżeli przeniesienia nie można przeprowadzić w związku z uwięzieniem osoby ubiegającej się o azyl lub do maksymalnie osiemnastu miesięcy, jeżeli osoba ubiegająca się o azyl ukrywa się.

[...]”

<sup>23</sup> Zjednoczone Królestwo bierze udział w stosowaniu każdego z tych rozporządzeń i czterech dyrektyw wymienionych w pkt 11–13 niniejszego wyroku. Tymczasem Irlandia uczestniczy w stosowaniu wspomnianych rozporządzeń i dyrektyw 2004/83, 2005/85 oraz 2001/55, ale nie dyrektywy 2003/9.

<sup>24</sup> Królestwo Danii jest związane porozumieniem, które zawarło ze Wspólnotą Europejską i które dotyczy objęcia Danii postanowieniami rozporządzenia nr 343/2003 oraz rozporządzenia nr 2725/2000, zatwierdzonym decyzją Rady 2006/188/WE z dnia 21 lutego 2006 r. (Dz.U. L 66, s. 37). Nie jest ono związane dyrektywami wymienionymi w pkt 11 niniejszego wyroku.

<sup>25</sup> Wspólnota Europejska zawarła również porozumienie z Republiką Islandii i Królestwem Norwegii dotyczące kryteriów i mechanizmów określania państwa właściwego dla rozpatrywania wniosku o udzielenie azylu złożonego w państwie członkowskim, Islandii lub Norwegii, które zostało zatwierdzone decyzją Rady 2001/258/WE z dnia 15 marca 2001 r. (Dz.U. L 93, s. 38).

<sup>26</sup> Wspólnota Europejska zawarła także umowę z Konfederacją Szwajcarską dotyczącą kryteriów i mechanizmów określania państwa właściwego dla rozpatrywania wniosku o udzielenie azylu złożonego w państwie członkowskim lub w Szwajcarii,

która została zatwierdzona decyzją Rady 2008/147/WE z dnia 28 stycznia 2008 r. (Dz.U. L 53, s. 3) oraz protokół z Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu do Umowy pomiędzy Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej kryteriów i mechanizmów umożliwiających określanie państwa właściwego dla rozpatrywania wniosku o udzielenie azylu złożonego w państwie członkowskim lub w Szwajcarii, zatwierdzony decyzją Rady 2009/487/WE z dnia 24 października 2008 r. (Dz.U. 2009, L 161, s. 6).

- 27 W dyrektywie 2003/9 ustanowiono minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl w państwach członkowskich. Normy te dotyczą między innymi obowiązków odnoszących się do informacji, które muszą być przekazywane osobom ubiegającym się o azyl, oraz dokumentów, które mają im być wydane, decyzji, które mogą zostać przyjęte przez państwa członkowskie w zakresie pobytu i przemieszczania się osób ubiegających się o azyl na ich terytorium, rodzin, badań medycznych, nauki i kształcenia małoletnich, zatrudnienia osób ubiegających się o azyl i ich dostępu do kształcenia zawodowego, ogólnych zasad w sprawie materialnych warunków przyjmowania i opieki zdrowotnej, form materialnych warunków przyjmowania i opieki zdrowotnej, które muszą zostać zapewnione osobom ubiegającym się o azyl.
- 28 W dyrektywie ustanowiono również obowiązek kontroli warunków przyjmowania oraz przewidziano możliwość wniesienia odwołania w zakresie kwestii i decyzji objętych dyrektywą. Ponadto dyrektywa zawiera przepisy dotyczące szkolenia odnośnych władz i zasobów niezbędnych dla wprowadzenia w życie przepisów krajowych wydanych w celu transpozycji dyrektywy.
- 29 W dyrektywie 2004/83 określono minimalne normy dla kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz dotyczące zakresu przyznanej ochrony. Rozdział II dyrektywy zawiera przepisy wskazujące, jak należy dokonywać oceny złożonych wniosków. Rozdział III dyrektywy określa kwalifikacje, aby zostać uchodźcą. Rozdział IV dyrektywy dotyczy statusu uchodźcy. Rozdziały V i VI

określają kwalifikacje ochrony uzupełniającej i statusu związanego z jej przyznaniem. Rozdział VII zawiera przepisy uściślające kwestie objęte zakresem ochrony międzynarodowej. Zgodnie z art. 20 ust. 1 dyrektywy przepisy tego rozdziału nie naruszają praw określonych w konwencji genewskiej.

- 30 Dyrektywa 2005/85 dotyczy praw osób ubiegających się o azyl i procedur rozpatrywania wniosków.
- 31 Artykuł 36 dyrektywy 2005/85 zatytułowany „Koncepcja europejskich bezpiecznych krajów trzecich” stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie mogą przewidzieć odstąpienie od rozpatrzenia lub rozpatrzenia w całości wniosku o udzielenie azylu oraz oceny kwestii bezpieczeństwa osoby ubiegającej się o azyl w jej szczególnej sytuacji, jak określono w rozdziale II, albo że wniosek nie będzie rozpatrzony w całości, w przypadkach, w których właściwy organ ustalił, na podstawie faktów, że osoba ubiegająca się o azyl próbuje wjechać lub wjechała nielegalnie na ich terytorium z bezpiecznego kraju trzeciego w rozumieniu ust. 2”.

- 32 Przesłanki przewidziane we wspomnianym ust. 2 dotyczą między innymi:

— ratyfikacji konwencji genewskiej i przestrzegania jej postanowień;

— posiadania ustanowionych prawem procedur azylowych;

- ratyfikacji europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”) i przestrzegania jej postanowień, a w szczególności norm odnoszących się do skutecznych środków odwoławczych.

- <sup>33</sup> Artykuł 39 dyrektywy 2005/85 wskazuje skuteczne środki odwoławcze, z którymi można się zwracać do sądów w państwach członkowskich. Artykuł 39 ust. 1 lit. a) ppkt (iii) dotyczy decyzji o odmowie rozpatrzenia wniosku na mocy art. 36 dyrektywy.

## **Postępowania przed sądami krajowymi i pytania prejudycjalne**

### *Sprawa C-411/10*

- <sup>34</sup> N.S., skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym będący obywatelem afgańskim przybył do Zjednoczonego Królestwa między innymi poprzez terytorium Grecji. W tym ostatnim państwie został on zatrzymany w dniu 24 września 2008 r., ale nie złożył wniosku o udzielenie azylu.
- <sup>35</sup> Według N.S. był on zatrzymywany w ośrodku detencyjnym przez 4 dni przez władze greckie, które w chwili uwolnienia przekazały mu nakaz opuszczenia terytorium Grecji w ciągu 30 dni. Skarżący utrzymuje, iż podczas próby wyjazdu z Grecji został zatrzymany przez policję i wydalony do Turcji, gdzie przez okres dwóch miesięcy przebywał w ośrodku detencyjnym w upokarzających warunkach. Skarżący uciekł z miejsca, w którym był przetrzymywany w Turcji, i wyjechał z tego państwa, docierając w dniu 12 stycznia 2009 r. do Zjednoczonego Królestwa, gdzie tego samego dnia złożył wniosek o udzielenie azylu.

- 36 W dniu 1 kwietnia 2009 r. Secretary of State for the Home Department (zwany dalej „Secretary of State”) zwrócił się do Republiki Greckiej na podstawie art. 17 rozporządzenia nr 343/2003 o przejęcie odpowiedzialności w celu rozpatrzenia wniosku skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym o udzielenie mu azylu. Republika Grecka nie udzieliła odpowiedzi na to wezwanie w terminie przewidzianym w art. 18 ust. 7 rzeczonego rozporządzenia, w związku z czym w dniu 18 czerwca 2009 r. można było na podstawie tego przepisu uznać, że przejęła ona odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku skarżącego.
- 37 W dniu 30 lipca 2009 r. Secretary of State poinformował skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym o wydaniu instrukcji, zgodnie z którymi w dniu 6 sierpnia 2009 r. ma on zostać wydany do Grecji.
- 38 W dniu 31 lipca 2009 r. Secretary of State przekazał skarżącemu w postępowaniu przed sądem krajowym decyzję, w której stwierdzono, iż zgodnie z pkt 5 ust. 5 załącznika 3 do Asylum and Immigration (Treatment of Claimants, etc) Act 2004 [ustawy z 2004 r. o azylu i imigracji (traktowanie wnioskodawców itd.), zwanej dalej „ustawą z 2004 r. o azylu”] jego zarzut, zgodnie z którym przekazanie go Grecji narusza prawa przyznane mu w EKPC, jest oczywiście pozbawiony podstawy prawnej, ponieważ Republika Grecka figuruje na „liście krajów bezpiecznych” zawartej w części 2 załącznika 3 do ustawy z 2004 r. o azylu.
- 39 Ta decyzja wywołała zgodnie z pkt 5 ust. 4 części 2 załącznika 3 do ustawy z 2004 r. o azylu skutek w postaci tego, że skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym nie miał prawa wnieść w Zjednoczonym Królestwie środka odwoławczego z dziedziny imigracji („immigration appeal”) wywołującego skutek zawieszający w stosunku do decyzji zarządzającej jego transfer do Grecji, a w razie niewydania wspomnianej decyzji przysługiwałoby mu prawo wniesienia takiego środka.
- 40 W dniu 31 lipca 2009 r. skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym zażądał, aby Secretary of State przejął na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 odpowiedzialność za rozpatrzenie jego wniosku o udzielenie azylu z tego względu,

że w razie odesłania go do Grecji istnieje ryzyko naruszenia praw podstawowych, które gwarantują mu prawo Unii, EKPC oraz konwencja genewska. Pismem z dnia 4 sierpnia 2009 r. Secretary of State podtrzymał swoją decyzję o transferze skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym do Grecji oraz decyzję, w której stwierdzono, iż zarzut skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym oparty na EKPC jest oczywiście pozbawiony podstawy prawnej.

- 41 W dniu 6 sierpnia 2009 r. skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym złożył wniosek o udzielenie zgody na wniesienie skargi do sądu („judicial review”) na decyzje wydane przez Secretary of State. W konsekwencji Secretary of State unieważnił instrukcje dotyczące wydalenia skarżącego. W dniu 14 października 2009 r. skarżący otrzymał zgodę na wniesienie skargi do sądu.
- 42 Skarga ta była rozpatrywana przez High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) w okresie od dnia 24 lutego 2010 r. do dnia 26 lutego 2010 r. Orzeczeniem z dnia 31 marca 2010 r. sędzia Cranston oddalił skargę, udzielając jednocześnie skarżącemu w sprawie zawisłej przed sądem krajowym pozwolenia na wniesienie odwołania od wspomnianego orzeczenia do Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division).
- 43 W dniu 21 kwietnia 2010 r. skarżący w sprawie zawisłej przed sądem krajowym wniósł odwołanie do tego ostatniego sądu.
- 44 Z postanowienia odsyłającego, w którym wspomniany sąd powołał się na orzeczenie High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) wynika, że:
  - postępowania w sprawie azylu w Grecji wykazują poważne nieprawidłowości: osoby ubiegające się o azyl napotykają liczne trudności przy spełnianiu wymaganych formalności, nie są im przekazywane informacje i nie mogą korzystać z wystarczającej pomocy, a także złożone przez nich wnioski nie są rozpatrywane z należytą uwagą;

- procent udzielonych w tym państwie azylów jest drastycznie niski;
- możliwości wniesienia skargi do sądu we wspomnianym państwie są niewystarczające i bardzo trudno dostępne;
- warunki przyjmowania osób ubiegających się o azyl są tam nieodpowiednie, gdyż albo osoby te są przetrzymywane w nieodpowiednich warunkach, albo przebywają one na zewnątrz bez możliwości schronienia i bez żywności.

<sup>45</sup> High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) uznał, że ryzyko zawrócenia z Grecji do Afganistanu i Turcji nie zostało udowodnione w przypadku osób odesłanych na podstawie rozporządzenia nr 343/2003, ale to ustalenie zostało zakwestionowane przez skarżącego w sprawie zawisłej przed sądem krajowym.

<sup>46</sup> Przed Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division), Secretary of State przyznał, że „na prawa podstawowe ustanowione w karcie można się powołać względem Zjednoczonego Królestwa oraz [...] stwierdził, iż Administrative Cour dopuścił się błędu, przyjmując odmienne stanowisko”. Zdaniem Secretary of State karta stanowi jedynie powtórzenie praw, które stanowią już integralną część prawa Unii i nie ustanawia nowych praw. Secretary of State podniósł jednak, że High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) niesłusznie orzekł, iż ciąży na nim obowiązek wzięcia pod uwagę praw podstawowych Unii Europejskiej, gdy korzysta z uprawnień dyskrecjonalnych przyznanych mu w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003. Według Secretary of State te uprawnienia dyskrecjonalne nie są objęte zakresem stosowania prawa Unii.

- 47 Pomocniczo Secretary of State utrzymuje, że z obowiązku przestrzegania praw podstawowych Unii Europejskiej nie wynika, iż musi on wziąć pod uwagę dowody wskazujące na to, że w razie odesłania skarżącego do Grecji dojdzie do poważnego ryzyka, że prawa podstawowe przyznane mu w prawie Unii zostaną naruszone. Systematyka rozporządzenia nr 343/2003 pozwala bowiem na oparcie się na niewzruszalnym domniemaniu, zgodnie z którym Grecja (lub inne państwo członkowskie) będzie przestrzegać obowiązków ciążących na niej na podstawie prawa Unii.
- 48 Wreszcie skarżący w sprawie zawisłej przed sądem krajowym utrzymywał przed tym sądem, iż ochrona przyznana w karcie ma większy zakres i wykracza w szczególności poza gwarancję przewidzianą w art. 3 EKPC, co mogłoby doprowadzić do innego rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.
- 49 Na rozprawie w dniu 12 lipca 2010 r. sąd krajowy orzekł, iż w celu wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie odwołania zachodzi potrzeba zajęcia stanowiska w odniesieniu do pewnych kwestii prawa Unii.
- 50 W tych okolicznościach Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy decyzja podjęta przez państwo członkowskie na mocy art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 [...] w przedmiocie rozpatrzenia wniosku o udzielenie azylu, który to wniosek nie należy do zakresu odpowiedzialności tego państwa zgodnie z kryteriami określonymi w rozdziale III rozporządzenia, podlega prawu UE dla potrzeb art. 6 [TUE] lub art. 51 [karty]?

W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze:

- 2) Czy państwo członkowskie spełnia swój obowiązek przestrzegania praw podstawowych Unii Europejskiej (włączając w to prawa określone w art. 1, 4, 18, art. 19 ust. 2 i art. 47 karty) w sytuacji, gdy państwo to odsyła ubiegającego się o udzielenie azylu do państwa członkowskiego, które zgodnie z art. 3 ust. 1 [rozporządzenia nr 343/2003] jest państwem odpowiedzialnym w świetle kryteriów określonych w rozdziale III tego rozporządzenia, niezależnie od sytuacji panującej w tym państwie?
- 3) W szczególności, czy obowiązek przestrzegania praw podstawowych Unii Europejskiej wyklucza posłużenie się niewzruszalnym domniemaniem, że państwo odpowiedzialne będzie przestrzegać: i) praw podstawowych przysługujących ubiegającemu się o udzielenie azylu na mocy prawa Unii; lub ii) minimalnych standardów określonych w dyrektywach 2003/9 [...], 2004/83 [...] i 2005/85 [...]?
- 4) Tytułem pomocniczym, czy państwo członkowskie jest zobowiązane na mocy prawa Unii, a jeśli tak, to w jakich okolicznościach, do wykonywania przysługującego mu na mocy art. 3 ust. 2 rozporządzenia [nr 343/2003] uprawnienia do rozpoznania i przyjęcia odpowiedzialności za wniosek o udzielenie azylu, w sytuacji gdy transfer do państwa odpowiedzialnego wystawiłby ubiegającego się o udzielenie azylu na niebezpieczeństwo naruszenia przysługujących mu praw podstawowych, w szczególności praw, o których mowa w art. 1, 4, 18, art. 19 ust. 2 lub art. 47 karty lub też na niebezpieczeństwo, że minimalne standardy określone w dyrektywach [2003/9, 2004/83 i 2005/85] nie będą względem niego stosowane?
- 5) Czy zakres ochrony przysługującej osobie, wobec której ma zastosowanie rozporządzenie [nr 343/2003], wynikający z ogólnych zasad prawa Unii Europejskiej, a w szczególności oparty na prawach określonych w art. 1, 18 i 47 karty jest szerszy niż zakres ochrony przysługującej na mocy art. 3 EKPC?

- 6) Czy jest zgodne z prawami określonymi w art. 47 karty, by przepis prawa krajowego wymagał, ażeby sąd – w celu ustalenia, czy dana osoba może zostać zgodnie z prawem wydalona do innego państwa członkowskiego na mocy rozporządzenia [nr 343/2003] – traktował to państwo członkowskie jako państwo, z którego ta osoba nie zostanie odesłana do innego państwa z naruszeniem praw przysługujących jej na mocy EKPC lub na mocy konwencji genewskiej oraz protokołu z 1967 r. dotyczących statusu uchodźców?
  
- 7) W zakresie, w jakim pytania poprzedzające dotyczą obowiązków ciążących na Zjednoczonym Królestwie, czy uwzględnienie protokołu (nr 30) ma jakikolwiek wpływ na odpowiedzi [udzielone na pytania od drugiego do szóstego]?”

### *Sprawa C-493/10*

- 51 Sprawa ta dotyczy pięciu skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym, niepowiązanych ze sobą, pochodzących z Afganistanu, Iranu i Algierii. Każdy z nich przemieszczał się przez terytorium Grecji i został tam zatrzymany z uwagi na nielegalny wjazd. Skarżący następnie udali się do Irlandii, gdzie złożyli wnioski o udzielenie azylu. Trzech skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym złożyło ten wniosek, nie ujawniając uprzedniej obecności na terytorium Grecji, podczas gdy dwaj pozostali przyznali, że przebywali uprzednio na terytorium tego państwa. Za pomocą systemu Eurodac potwierdzono, że każdy z pięciu skarżących wjechał uprzednio na terytorium Grecji, ale żaden z nich nie ubiegał się tam o azyl.
  
- 52 Wszyscy skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym sprzeciwiają się swojemu powrotowi do Grecji. Jak wynika z postanowienia odsyłającego, nie podniesiono, że transfer skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym do Grecji na podstawie rozporządzenia nr 343/2003 naruszyłby art. 3 EKPC z uwagi na ryzyko zawrócenia, wielokrotnego zawrócenia, złego traktowania lub przerw w rozpatrywaniu wniosków o udzielenie azylu. Nie utrzymywano również, iż wspomniany transfer naruszyłby

inny artykuł EKPC. Skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym podnieśli, że procedury i warunki znajdujące zastosowanie wobec osób ubiegających się o azyl w Grecji są nieodpowiednie, w związku z czym Irlandia ma obowiązek skorzystania z uprawnień, które przyznaje jej art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003, dotyczącego zgody na przejęcie odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosków skarżących o udzielenie azylu i za wydanie rozstrzygnięcia w tym przedmiocie.

53 W tych okolicznościach High Court postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy przenoszące państwo członkowskie jest zobowiązane na podstawie rozporządzenia (WE) nr 343/2003 do oceny przestrzegania przez przyjmujące państwo członkowskie art. 18 karty [...], dyrektyw 2003/9/WE, 2004/83/WE i 2005/85/WE oraz rozporządzenia (WE) nr 343/2003?

2) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej i jeżeli stwierdzono, że przyjmujące państwo członkowskie nie przestrzega jednego lub większej liczby tychże przepisów, czy przenoszące państwo członkowskie jest zobowiązane do przyjęcia odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosku na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 343/2003?”

54 Na mocy postanowienia prezesa Trybunału z dnia 16 maja 2011 r. sprawy C-411/10 i C-493/10 zostały połączone dla potrzeb procedury ustnej, jak również dla potrzeb wydania wyroku.

## **W przedmiocie pytań prejudycjalnych**

### *W przedmiocie pytania pierwszego w sprawie C-411/10*

- <sup>55</sup> W drodze pytania pierwszego w sprawie C-411/10 Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) zmierza zasadniczo do ustalenia, czy decyzja podjęta przez państwo członkowskie na mocy art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 w przedmiocie rozpatrzenia wniosku o udzielenie azylu, który to wniosek nie należy do zakresu odpowiedzialności tego państwa zgodnie z kryteriami określonymi w rozdziale III rozporządzenia, podlega prawu Unii dla potrzeb art. 6 TUE lub art. 51 karty.

### Uwagi przedłożone Trybunałowi

- <sup>56</sup> N.S., Equality and Human Rights Commission (EHRC), Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK), United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), rządy: francuski, niderlandzki, austriacki i fiński, a także Komisja Europejska uważają, że decyzja przyjęta na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 jest objęta zakresem stosowania prawa Unii.
- <sup>57</sup> N.S. podkreśla w tym względzie, że skorzystanie z możliwości przewidzianej w tym przepisie niekoniecznie musi być bardziej korzystne dla osoby ubiegającej się o azyl, co wyjaśnia, dlaczego w swoim sprawozdaniu z dnia 6 czerwca 2007 r. z oceny systemu dublińskiego [COM(2007)299 wersja ostateczna], Komisja zaproponowała, by korzystanie z możliwości przyznanej w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 odbywało się za zgodą osoby ubiegającej się o azyl.

- 58 Według Amnesty International Ltd and the AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK) i rządu francuskiego możliwość przewidziana w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 znajduje uzasadnienie w szczególności w okoliczności, że rozporządzenie to ma na celu ochronę praw podstawowych i że może zająć potrzeba skorzystania z możliwości przewidzianej w tym przepisie.
- 59 Rząd fiński podkreśla, iż rozporządzenie nr 343/2003 stanowi część ogółu reguł tworzących system.
- 60 Zdaniem Komisji, jeżeli rozporządzenie przyznaje państwu członkowskiemu uprawnienia dyskrecjonalne, państwo to musi przy wykonywaniu tych uprawnień przestrzegać prawa Unii (wyroki: z dnia 13 lipca 1989 r. w sprawie 5/88 Wachauf, Rec. s. 2609; z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie C-578/08 Chakroun, Zb.Orz. s. I-1839; z dnia 5 października 2010 r. w sprawie C-400/10 PPU McB., Zb.Orz. s. I-8965). Komisja podkreśla, że decyzja przyjęta przez państwo członkowskie na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 wywołuje dla tego państwa skutki, gdyż staje się ono związane obowiązkami proceduralnymi Unii i dyrektywami.
- 61 Irlandia, Zjednoczone Królestwo, rząd belgijski i rząd włoski uważają tymczasem, że decyzja taka nie jest objęta zakresem stosowania prawa Unii. Argumenty podniesione w tym względzie obejmują wyraźne brzmienie przepisu, zgodnie z którym mamy do czynienia z możliwością, odniesienia do „klauzuli suwerenności” lub „klauzuli dyskrecjonalnej” w dokumentach Komisji, ratio takiej klauzuli, którym są względy humanitarne, i wreszcie logikę systemu wprowadzonego rozporządzeniem nr 343/2003.
- 62 Zjednoczone Królestwo podkreśla, iż klauzula suwerenności nie stanowi odstępstwa w rozumieniu wyroku z dnia 18 czerwca 1991 r. w sprawie C-260/89 ERT, Rec. s. I-2925, pkt 43. Wskazuje ono również, że okoliczność, iż wykonanie tej klauzuli nie stanowi wykonania prawa Unii, nie oznacza, iż państwa członkowskie ignorują prawa

podstawowe, ponieważ są one związane konwencją genewską i EKPC. Rząd belgijski twierdzi tymczasem, że wykonanie decyzji o transferze osoby ubiegającej się o azyl prowadzi do wykonania rozporządzenia nr 343/2003 i w związku z tym jest objęte zakresem stosowania art. 6 TUE i karty.

- <sup>63</sup> Według rządu czeskiego decyzja państwa członkowskiego jest objęta zakresem prawa Unii, jeżeli państwo to wykonuje klauzulę suwerenności, ale w przypadku niewykonania tej klauzuli wspomniana decyzja nie jest objęta zakresem prawa Unii.

## Odpowiedź Trybunału

- <sup>64</sup> Artykuł 51 ust. 1 karty przewiduje, że jej postanowienia mają zastosowanie do państw członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii.

- <sup>65</sup> Analiza art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 wskazuje, że w rozporządzeniu tym przyznano państwom członkowskim zakres uznania, który stanowi integralną część wspólnego europejskiego systemu azylowego przewidzianego w TFUE i opracowanego przez prawodawcę Unii.

- <sup>66</sup> Jak podkreśliła Komisja, korzystając ze wspomnianego zakresu uznania, państwa członkowskie powinny przestrzegać innych przepisów rzeczonoego rozporządzenia.

67 Poza tym z art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 wynika, że odstępstwo od zasady określonej w art. 3 ust. 1 tego rozporządzenia wywołuje konkretne skutki przewidziane w tymże rozporządzeniu. Państwo członkowskie podejmujące decyzję o tym, iż samo rozpatrzy wniosek o udzielenie azylu, staje się zatem odpowiedzialnym państwem członkowskim w rozumieniu rozporządzenia nr 343/2003 i gdzie stosowne musi powiadomić państwo lub państwa członkowskie mające związek z wnioskiem o udzielenie azylu.

68 Te okoliczności stanowią oparcie dla wykładni, zgodnie z którą zakres uznania przyznany państwom członkowskim w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 stanowi część przewidzianego w tym rozporządzeniu mechanizmu określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu i w konsekwencji stanowi jeden z elementów wspólnego europejskiego systemu azylowego. W związku z tym należy uważać, że państwo członkowskie, które korzysta z tego zakresu uznania, stosuje prawo Unii w rozumieniu art. 51 ust. 1 karty.

69 Na pytanie pierwsze przedstawione w ramach sprawy C-411/10 należy odpowiedzieć, że decyzja podjęta przez państwo członkowskie na mocy art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 w przedmiocie rozpatrzenia wniosku o udzielenie azylu, który to wniosek nie należy do zakresu odpowiedzialności tego państwa zgodnie z kryteriami określonymi w rozdziale III rozporządzenia, stanowi zastosowanie prawa Unii dla potrzeb art. 6 TUE lub art. 51 karty.

*W przedmiocie pytań od drugiego do czwartego i pytania szóstego w sprawie C-411/10 oraz dwóch pytań w sprawie C-493/10*

70 W drodze pytania drugiego przedstawionego w ramach sprawy C-411/10 i pytania pierwszego w sprawie C-493/10 sądy krajowe zmierzają zasadniczo do ustalenia, czy państwo członkowskie, które musi dokonać transferu osoby ubiegającej się o azyl do państwa członkowskiego, które zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003

jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku, ma obowiązek dokonać oceny przestrzegania przez to drugie państwo członkowskie praw podstawowych Unii Europejskiej, dyrektyw 2003/9, 2004/83 i 2005/85 oraz rozporządzenia nr 343/2003.

- 71 W drodze pytania trzeciego w sprawie C-411/10 Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) zmierza zasadniczo do ustalenia, czy obowiązek przestrzegania praw podstawowych przez państwo członkowskie, które musi dokonać transferu osoby ubiegającej się o azyl, wyklucza posłużenie się niewzruszalnym domniemaniem, że państwo odpowiedzialne przestrzega praw podstawowych przysługujących ubiegającemu się o udzielenie azylu na mocy prawa Unii i minimalnych standardów określonych w wyżej wymienionych dyrektywach.
- 72 W drodze pytania czwartego w sprawie C-411/10 i pytania drugiego w sprawie C-493/10 sądy krajowe zmierzają zasadniczo do ustalenia, czy jeżeli stwierdzono, że odpowiedzialne państwo członkowskie nie przestrzega praw podstawowych, państwo członkowskie, które musi dokonać transferu osoby ubiegającej się o azyl, ma obowiązek przyjęcia odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003.
- 73 Wreszcie w drodze pytania szóstego w sprawie C-411/10 Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) zmierza zasadniczo do ustalenia, czy jest zgodne z prawami określonymi w art. 47 karty, by przepis prawa krajowego wymagał, ażeby sąd – w celu ustalenia, czy dana osoba może zostać zgodnie z prawem wydalona do innego państwa członkowskiego na mocy rozporządzenia nr 343/2003 – traktował to państwo członkowskie jako „państwo bezpieczne”.
- 74 Powyższe pytania należy przeanalizować łącznie.

- <sup>75</sup> Podstawą wspólnego europejskiego systemu azylowego jest pełne stosowanie konwencji genewskiej i zapewnienie, iż nikt nie będzie odesłany do miejsca, w którym grozi mu ponowne prześladowanie. Przestrzeganie konwencji genewskiej i protokołu z 1967 r. zostało przewidziane w art. 18 karty i w art. 78 TFUE (zob. wyroki: z dnia 2 marca 2010 r. w sprawach połączonych C-175/08, C-176/08, C-178/08 i C-179/08 *Salahadin Abdulla i in.*, Zb.Orz. s. I-1493, pkt 53; a także z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie C-31/09 *Bolbol*, Zb.Orz. s. I-5539, pkt 38).
- <sup>76</sup> Jak zauważono w pkt 15 niniejszego wyroku, poszczególne rozporządzenia i dyrektywy mające znaczenie dla spraw zawisłych przed sądami krajowymi stanowią, że prawa podstawowe i zasady uznane w karcie są w nich przestrzegane.
- <sup>77</sup> Należy również zauważyć, iż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem na państwach członkowskich spoczywa nie tylko obowiązek wykładni swego prawa krajowego w zgodzie z prawem Unii, lecz również dbania o to, by nie opierać się na wykładni tekstu prawa wtórnego, która pozostawałaby w konflikcie z prawami podstawowymi, chronionymi przez porządek prawny Unii lub z innymi ogólnymi zasadami prawa Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie C-101/01 *Lindqvist*, Rec. s. I-12971, pkt 87; a także z dnia 26 czerwca 2007 r. w sprawie C-305/05 *Ordre des barreaux francophones et germanophone i in.*, Zb.Orz. s. I-5305, pkt 28).
- <sup>78</sup> Z analizy aktów tworzących wspólny europejski system azylowy wynika, że system ten został zaprojektowany w kontekście pozwalającym zakładać, że wszystkie uczestniczące w nim państwa, bez względu na to, czy chodzi o państwa członkowskie, czy o państwa trzecie, przestrzegają praw podstawowych, w tym praw znajdujących oparcie w konwencji genewskiej i protokole z 1967 r., a także w EKPC, oraz że państwa członkowskie mogą w tym względzie darzyć się wzajemnym zaufaniem.

- 79 To właśnie z uwagi na tę zasadę wzajemnego zaufania prawodawca Unii przyjął rozporządzenie nr 343/2003 i umowy, o których mowa w pkt 24–26 niniejszego wyroku w celu racjonalizacji rozpatrywania wniosków o udzielenie azylu i zapobieżenia przeciążeniu systemu wynikającego z nałożenia na organy władzy państwowej obowiązku rozpatrzenia wielu wniosków złożonych przez tę samą osobę ubiegającą się o azyl, zwiększenia pewności prawa w zakresie ustalania państwa odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu i w efekcie zapobieżenia forum shopping, a podstawowym celem tych wszystkich względów jest przyspieszenie rozpatrywania wniosków zarówno w interesie osób ubiegających się o azyl, jak i uczestniczących państw.
- 80 W tych okolicznościach należy domniemywać, iż traktowanie osób ubiegających się o azyl w każdym państwie członkowskim jest zgodne z wymogami określonymi w karcie, w konwencji genewskiej, a także w EKPC.
- 81 Nie można jednak wykluczyć, że w praktyce wystąpią poważne trudności w funkcjonowaniu wspomnianego systemu w określonym państwie członkowskim i w związku z tym zaistnieje poważne niebezpieczeństwo, iż w razie transferu do tego państwa członkowskiego osoby ubiegające się o azyl będą traktowane w sposób, którego nie dałoby się pogodzić z ich prawami podstawowymi.
- 82 Niemniej jednak nie można na tej podstawie dojść do wniosku, że każde naruszenie prawa podstawowego przez odpowiedzialne państwo członkowskie będzie miało wpływ na obowiązek przestrzegania przepisów rozporządzenia nr 343/2003 przez pozostałe państwa członkowskie.
- 83 Wynika to bowiem z racji bytu Unii i realizacji przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości i konkretnie wspólnego europejskiego systemu azylowego, którego podstawą jest wzajemne zaufanie i domniemanie, iż pozostałe państwa członkowskie przestrzegają prawa Unii i konkretnie praw podstawowych.

84 Poza tym sytuacja, w której najmniejsze nawet naruszenie dyrektyw 2003/9, 2004/83 i 2005/85 wystarcza, aby transfer osoby ubiegającej się o azyl do zasadniczo właściwego państwa członkowskiego był wykluczony, byłaby nie do pogodzenia z celami i systematyką rozporządzenia nr 343/2003. Rozporządzenie nr 343/2003 ma bowiem na celu, ustanawiając domniemanie, iż prawa podstawowe osoby ubiegającej się o azyl będą przestrzegane w państwie członkowskim zasadniczo właściwym do rozpatrzenia wniosku tej osoby, wprowadzenie, jak wynika w szczególności z pkt 124 i 125 opinii w sprawie C-411/10 jasnej i funkcjonalnej metody pozwalającej na szybkie ustalenie państwa członkowskiego, które jest właściwe do rozpatrzenia wniosku o udzielenie azylu. W tym celu rozporządzenie nr 343/2003 stanowi, że właściwe do rozpatrzenia wniosku o udzielenie azylu złożonego w jednym z państw Unii jest państwo członkowskie wyznaczone zgodnie z obiektywnymi kryteriami.

85 Tymczasem, gdyby każde naruszenie poszczególnych przepisów dyrektyw 2003/9, 2004/83 i 2005/85 przez właściwe państwo członkowskie wywoływało skutek w postaci tego, że państwo członkowskie, w którym wniosek o udzielenie azylu został złożony, nie mogło dokonać transferu wnioskodawcy do pierwszego z tych państw to skutek ten prowadziłyby do dodania do kryteriów ustalenia właściwego państwa członkowskiego, określonych w rozdziale III rozporządzenia nr 343/2003 dodatkowego kryterium wykluczającego, zgodnie z którym mniejsze naruszenia przepisów wyżej wymienionych dyrektyw przez określone państwo członkowskie skutkowałyby zwolnieniem go z obowiązków przewidzianych w rzeczonym rozporządzeniu. Taki skutek równałby się z pozbawieniem znaczenia wspomnianych obowiązków i stałby na przeszkodzie celowi polegającemu na szybkim wyznaczeniu państwa członkowskiego, któremu przysługuje właściwość do rozpoznania wniosku o udzielenie azylu złożonego w Unii.

86 Jednakże w sytuacji, w której pojawiają się poważne obawy, iż w odpowiedzialnym państwie członkowskim występują systemowe nieprawidłowości w zakresie procedur azylowych i warunków przyjmowania osób ubiegających się o azyl, wiążące się z nie-ludzkim lub poniżającym traktowaniem w rozumieniu art. 4 karty, taki transfer byłby niezgodny ze wspomnianym przepisem.

- 87 Jeżeli chodzi o sytuację w Grecji, strony, które przedstawiły uwagi Trybunałowi, nie spierają się co do tego, że w 2010 r. wspomniane państwo członkowskie było tym miejscem, w którym na terytorium Unii wjeżdża prawie 90% nielegalnych imigrantów, w związku z czym obciążenie tego państwa członkowskiego wynikające z rzeczowego przyływu imigrantów jest nieproporcjonalne w stosunku do obciążenia innych państw członkowskich oraz że władze greckie nie mają materialnych możliwości, aby sprostać temu zadaniu. Republika Grecka zwróciła uwagę, że państwa członkowskie nie zaakceptowały propozycji Komisji dotyczącej zawieszenia stosowania rozporządzenia nr 343/2003 i jego modyfikacji, osłabiając kryterium pierwszego wjazdu.
- 88 W przypadku analogicznym jak te, które rozpatrywane są w postępowaniach przed sądami krajowymi, a mianowicie dotyczącym transferu w czerwcu 2009 r. osoby ubiegającej się o azyl do Grecji będącej odpowiedzialnym państwem członkowskim w rozumieniu rozporządzenia nr 343/2003, Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł między innymi, iż Królestwo Belgii naruszyło art. 3 EKPC, po pierwsze, narażając skarżącego na niebezpieczeństwa wynikające z nieprawidłowości procedury azylowej w Grecji z tego względu, że władze belgijskie wiedziały lub powinny były wiedzieć, iż nie istniała jakakolwiek gwarancja starannego rozpatrzenia jego wniosku o udzielenie azylu przez władze greckie, i, po drugie, posiadając pełną wiedzę w tym względzie, narażiło skarżącego na to, że warunki zastosowania wobec niego środka detencyjnego i jego warunki bytowe będą równoznaczne z poniżającym traktowaniem (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 21 stycznia 2011 r. w sprawie S.S. przeciwko Belgii i Grecji, dotychczas nieopublikowany w *Recueil des arrêts et décisions*, §§ 358, 360, 367).
- 89 Stopień naruszenia praw podstawowych opisany w tym wyroku stanowi potwierdzenie okoliczności, iż w chwili transferu skarżącego S.S. procedura azylowa w Grecji i panujące tam warunki przyjmowania osób ubiegających się o azyl były obarczone systemowymi nieprawidłowościami.
- 90 W celu stwierdzenia, że niebezpieczeństwa, z którymi stykał się skarżący, były wystarczająco udowodnione, Europejski Trybunał Praw Człowieka wziął pod uwagę regularne i niesprzeczne ze sobą sprawozdania międzynarodowych organizacji pozarządowych odnotowujące praktyczne trudności, z jakimi wiąże się stosowanie wspólnego europejskiego systemu azylowego w Grecji, pisma wysłane przez Wysokiego

Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców (HCR) właściwemu ministrowi belgijskiemu, a także sprawozdania Komisji dotyczące oceny systemu dublińskiego i propozycje wprowadzenia zmian do rozporządzenia nr 343/2003 mających na celu zwiększenie wydajności tego systemu i skuteczności ochrony praw podstawowych (ww. wyrok w sprawie S.S. przeciwko Belgii i Grecji, §§ 347–350).

<sup>91</sup> Tak więc wbrew temu, co utrzymują rządy belgijski, włoski i polski, według których państwa członkowskie nie dysponują odpowiednimi środkami, by oceniać kwestię przestrzegania praw podstawowych przez odpowiedzialne państwo członkowskie i w efekcie rzeczywistych niebezpieczeństw, z którymi zetknęłaby się osoba ubiegająca się o azyl w wypadku jej transferu do tego państwa członkowskiego, informacje przytoczone przez Europejski Trybunał Praw Człowieka umożliwiają dokonanie przez państwa członkowskie oceny funkcjonowania systemu azylowego w odpowiedzialnym państwie członkowskim, która pozwoli na sformułowanie wniosków w przedmiocie wspomnianych niebezpieczeństw.

<sup>92</sup> Należy zwrócić uwagę na znaczenie przedstawionych przez Komisję sprawozdań i propozycji zmian w rozporządzeniu nr 343/2003, których państwo członkowskie dokonujące transferu nie może pominąć, zważywszy na jego udział w pracach Rady Unii Europejskiej, która jest jednym z adresatów tych dokumentów.

<sup>93</sup> Ponadto art. 80 TFUE stanowi, że polityka azylowa i jej wprowadzanie w życie podlegają zasadzie solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności między państwami członkowskimi, w tym również na płaszczyźnie finansowej. Dyrektywa 2001/55 stanowi przykład tej solidarności, ale, jak zaznaczono podczas rozprawy, przewidziane w niej mechanizmy solidarności są zastrzeżone dla całkowicie wyjątkowych sytuacji objętych zakresem stosowania tej dyrektywy, a mianowicie masowego napływu wysiedleńców.

<sup>94</sup> Z powyższego wynika, że w przypadkach takich jak rozpatrywane przez sądy krajowe w celu umożliwienia Unii i jej państwom członkowskim przestrzegania ich obowiązków dotyczących ochrony praw podstawowych osób ubiegających się o azyl na państwach członkowskich, w tym na sądach krajowych, ciąży obowiązek niedokonania transferu osoby ubiegającej się o azyl do „odpowiedzialnego państwa członkowskiego” w rozumieniu rozporządzenia nr 343/2003, jeżeli nie mogą one pominąć faktu, iż systemowe nieprawidłowości w zakresie procedury azylowej i warunków przyjmowania osób ubiegających się o azyl w tym państwie członkowskim stanowią poważne i udowodnione powody, aby przypuszczać, że wnioskodawca zetknie się z rzeczywistym niebezpieczeństwem bycia poddanym nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu art. 4 karty.

<sup>95</sup> Jeżeli chodzi o kwestię, czy państwo członkowskie, które nie może dokonać transferu osoby ubiegającej się o azyl do państwa członkowskiego uznanego na podstawie rozporządzenia nr 343/2003 za „odpowiedzialne”, ma obowiązek rozpatrzenia wniosku, należy przypomnieć, że rozdział III tego rozporządzenia zawiera pewną liczbę kryteriów oraz że zgodnie z art. 5 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia kryteria te stosuje się w kolejności, w jakiej są one wymienione w rzeczonym rozdziale.

<sup>96</sup> Z zastrzeżeniem przewidzianej w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 możliwości rozpatrzenia samemu wnioskowi brak możliwości transferu wnioskodawcy do Grecji, gdy państwo to zgodnie z kryteriami zawartymi w rozdziale III tego rozporządzenia zostało wyznaczone jako odpowiedzialne państwo członkowskie, powoduje, że na państwie członkowskim, które ma dokonać transferu, ciąży obowiązek dalszej analizy kryteriów określonych w tym rozdziale w celu sprawdzenia, czy któreś z dalszych kryteriów umożliwia wyznaczenie innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu.

<sup>97</sup> Zgodnie z art. 13 rozporządzenia nr 343/2003, w przypadku gdy nie można wyznaczyć państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu na podstawie kryteriów wymienionych w tym rozporządzeniu, odpowiedzialne za rozpatrywanie takiego wniosku jest pierwsze państwo członkowskie, w którym wniosek został złożony.

- 98 Państwo członkowskie, w którym znajduje się osoba ubiegająca się o azyl, musi jednak czuć, by sytuacja naruszenia praw podstawowych wspomnianej osoby nie uległa pogorszeniu w związku z przewlekłością procedury ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego. W razie potrzeby państwo to samo powinno rozpoznać wnioski zgodnie z warunkami przewidzianymi w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003.
- 99 Z całości powyższych rozważań wynika, jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 131 swojej opinii w sprawie C-411/10, że stosowania rozporządzenia nr 343/2003 w oparciu o niewzruszalne domniemanie, iż prawa podstawowe osoby ubiegającej się o azyl będą przestrzegane w państwie członkowskim, które zasadniczo jest właściwe do rozpatrzenia wniosku tej osoby, jest nie do pogodzenia z obowiązkiem państw członkowskich dotyczącym dokonywania wykładni i stosowania rozporządzenia nr 343/2003 w sposób zgodny z prawami podstawowymi.
- 100 Co więcej, jak podkreślił N.S., gdyby rozporządzenie nr 343/2003 ustanawiało niewzruszalne domniemanie przestrzegania praw podstawowych, to można by uznać, że ono samo podważa gwarancje dotyczące ochrony i przestrzegania praw podstawowych Unii przez jej państwa członkowskie.
- 101 Tak byłoby w szczególności w przypadku przepisu przewidującego, że określone państwa są „państwami bezpiecznymi”, jeżeli chodzi o przestrzeganie praw podstawowych, gdyby przepis ten interpretowano jako ustanawiający niewzruszalne domniemanie, którego nie można obalić za pomocą dowodów.
- 102 W tym względzie należy zauważyć, że art. 36 dyrektywy 2005/85 dotyczącej koncepcji europejskich bezpiecznych krajów trzecich stanowi w ust. 2 lit. a) i c), że państwo trzecie może być uznane za „bezpieczny kraj trzeci” wyłącznie w przypadku, gdy nie tylko ratyfikowało konwencję genewską, ale ponadto przestrzega jej postanowień.

- 103 Takie sformułowanie pokazuje, iż zwykła ratyfikacja konwencji przez dane państwo nie może powodować powstania niewzruszalnego domniemania, iż wspomniane państwo przestrzega tych konwencji. Ta sama zasada znajduje zastosowanie zarówno do państw członkowskich, jak i do państw trzecich.
- 104 W tych okolicznościach domniemanie, o którym mowa w pkt 80 niniejszego wyroku i na którym opierają się uregulowania z tej dziedziny, że osoby ubiegające się o azyl będą traktowane w sposób zgodny z prawami człowieka, należy uznać za domniemanie wzruszalne.
- 105 Mając na uwadze powyższe rozważania na przedstawione pytania należy odpowiedzieć, że prawo Unii stoi na przeszkodzie stosowaniu niewzruszalnego domniemania, że państwo członkowskie uznane za odpowiedzialne na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003 przestrzega praw podstawowych Unii Europejskiej.
- 106 Artykuł 4 karty należy interpretować w ten sposób, że na państwach członkowskich, w tym na sądach krajowych, ciąży obowiązek niedokonania transferu osoby ubiegającej się o azyl do „odpowiedzialnego państwa członkowskiego” w rozumieniu rozporządzenia nr 343/2003, jeżeli nie mogą one pominąć faktu, iż systemowe nieprawidłowości w zakresie procedury azylowej i warunków przyjmowania osób ubiegających się o azyl w tym państwie członkowskim stanowią poważne i udowodnione powody, aby przypuszczać, że wnioskodawca zetknie się z rzeczywistym niebezpieczeństwem bycia poddanym nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu tego artykułu.
- 107 Z zastrzeżeniem przewidzianej w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 możliwości rozpatrzenia samemu wnioskowi brak możliwości transferu wnioskodawcy do innego państwa członkowskiego Unii, gdy państwo to zgodnie z kryteriami zawartymi w rozdziale III tego rozporządzenia zostało wyznaczone jako odpowiedzialne państwo członkowskie, powoduje, że na państwie członkowskim, które ma dokonać transferu, ciąży obowiązek dalszej analizy kryteriów określonych w tym rozdziale w celu sprawdzenia, czy któreś z dalszych kryteriów umożliwia wyznaczenie innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu.

- 108 Państwo członkowskie, w którym znajduje się osoba ubiegająca się o azyl, musi jednak czuć, by sytuacja naruszenia praw podstawowych wspomnianej osoby nie uległa pogorszeniu w związku z przewlekłością procedury ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego. W razie potrzeby państwo to samo powinno rozpoznać wnioski zgodnie z warunkami przewidzianymi w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003.

*W przedmiocie pytania piątego w sprawie C-411/10*

- 109 W drodze pytania piątego w sprawie C-411/10 Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) zmierza zasadniczo do ustalenia, czy zakres ochrony przysługującej osobie, wobec której ma zastosowanie rozporządzenie nr 343/2003, wynikający z ogólnych zasad prawa Unii, a w szczególności oparty na prawach określonych w art. 1 karty dotyczącej godności człowieka, art. 18 karty dotyczącej prawa do azylu i art. 47 karty dotyczącej prawa do skutecznego środka prawnego jest szerszy niż zakres ochrony przysługującej na mocy art. 3 EKPC.
- 110 Według Komisji odpowiedź na to pytanie powinna umożliwić identyfikację tych postanowień karty, których naruszenie przez odpowiedzialne państwo członkowskie będzie prowadzić do powstania wtórnej odpowiedzialności państwa członkowskiego, które musi wydać decyzję w przedmiocie transferu.
- 111 Chociaż Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) nie uzasadnił wyraźnie w postanowieniu odsyłającym, dlaczego odpowiedź na to pytanie jest dla niego niezbędna do wydania orzeczenia w rozpatrywanej przezeń sprawie, lektura wspomnianego postanowienia pozwala przypuszczać, że pytanie to znajduje wyjaśnienie w orzeczeniu z dnia 2 grudnia 2008 r. w sprawie K.R. S przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, dotychczas nieopublikowanym w *Recueil des arrêts et décisions*, w którym Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził niedopuszczalność skargi dotyczącej naruszenia art. 3 i 13 EKPC w przypadku transferu skarżącego ze Zjednoczonego Królestwa do Grecji. W postępowaniu przed Court of Appeal (England & Wales)

(Civil Division) niektórzy jego uczestnicy utrzymywali, że ochrona praw podstawowych na podstawie karty ma szerszy zakres niż ochrona wynikająca z EKPC oraz że wzięcie pod uwagę karty powinno wywołać skutek w postaci tego, że ich żądanie dotyczące niedokonania transferu skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym do Grecji zostanie uwzględnione.

- 112 Po wydaniu postanowienia odsyłającego Europejski Trybunał Praw Człowieka dokonał ponownej analizy swojego stanowiska w świetle nowych dowodów i orzekł w ww. wyroku w sprawie M.S.S. przeciwko Belgii i Grecji nie tylko, że Republika Grecka naruszyła art. 3 EKPC z uwagi na warunki zastosowania środka detencyjnego wobec skarżącego i jego warunki pobytowe, a także art. 13 EKPC w związku ze wspomnianym art. 3 z uwagi na nieprawidłowości w zakresie procedury azylowej dotyczącej skarżącego, ale również że Królestwo Belgii naruszyło art. 3 EKPC w związku z narażeniem skarżącego na niebezpieczeństwa związane z nieprawidłowościami procedury azylowej w Grecji i na zetknięcie się w Grecji z takimi warunkami zastosowania środka detencyjnego i warunkami pobytowymi, które byłyby niezgodne z tym artykułem.
- 113 Jak wynika z pkt 106 niniejszego wyroku, państwo członkowskie naruszyłyby art. 4 karty, dokonując transferu osoby ubiegającej się o azyl do odpowiedzialnego państwa członkowskiego w rozumieniu rozporządzenia nr 343/2003 w okolicznościach opisanych w pkt 94 niniejszego wyroku.
- 114 Nie wydaje się, aby opierając się na art. 1, 18 i 47 karty, można było udzielić innej odpowiedzi niż ta, która udzielona została na pytania od drugiego do czwartego i pytanie szóste w sprawie C-411/10, a także na dwa pytania przedstawione w sprawie C-493/10.
- 115 W konsekwencji na pytanie piąte w sprawie C-411/10 należy odpowiedzieć, że zgodnie z art. 1, 18 i 47 karty nie można udzielić innej odpowiedzi niż ta, która udzielona została na pytania od drugiego do czwartego i pytanie szóste w sprawie C-411/10 a także na dwa pytania przedstawione w sprawie C-493/10.

*W przedmiocie pytania siódmego w sprawie C-411/10*

- 116 W drodze pytania siódmego w sprawie C-411/10 Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) zmierza zasadniczo do ustalenia, czy w zakresie, w jakim pytania poprzedzające dotyczą obowiązków ciążących na Zjednoczonym Królestwie, uwzględnienie protokołu (nr 30) ma jakikolwiek wpływ na odpowiedzi udzielone na pytania od drugiego do szóstego.
- 117 Jak przypomina EHRC, pytanie to wiąże się ze stanowiskiem zajęтым przez Secretary of State przed High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court), zgodnie z którym postanowienia karty nie znajdują zastosowania wobec Zjednoczonego Królestwa.
- 118 Chociaż Secretary of State nie podtrzymał tego stanowiska przed Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division), należy przypomnieć, że art. 1 ust. 1 protokołu (nr 30) stanowi, iż karta nie rozszerza kompetencji Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ani żadnego sądu lub trybunału Polski lub Zjednoczonego Królestwa do uznania, że przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne, praktyki lub działania administracyjne Polski lub Zjednoczonego Królestwa są niezgodne z podstawowymi prawami, wolnościami i zasadami, które są w niej potwierdzone.
- 119 Z brzmienia tego przepisu wynika, że jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 169 i 170 swojej opinii w sprawie C-411/10 protokół (nr 30) nie podważa zastosowania karty wobec Zjednoczonego Królestwa czy wobec Polski, co znajduje potwierdzenie w motywach tego protokołu. Tak więc, zgodnie z motywem 3 protokołu (nr 30) art. 6 TUE stanowi, że karta jest stosowana i interpretowana przez sądy Polski i Zjednoczonego Królestwa w ścisłej zgodności z wyjaśnieniami, o których mowa w tym artykule. Ponadto zgodnie z motywem 6 wspomnianego protokołu karta potwierdza prawa, wolności i zasady uznawane w Unii oraz sprawia, że są one bardziej widoczne, nie tworzy jednak nowych praw ani zasad.

- <sup>120</sup> W takiej sytuacji art. 1 ust. 1 protokołu (nr 30) potwierdza treść art. 51 karty dotyczącego jej zakresu stosowania, a nie ma na celu zwolnienia Rzeczypospolitej Polskiej i Zjednoczonego Królestwa z obowiązku przestrzegania postanowień karty ani uniemożliwienia sądom i trybunałom w tych państwach członkowskich czuwania nad przestrzeganiem tych postanowień.
- <sup>121</sup> Ponieważ prawa, których dotyczą postępowania przed sądami krajowymi nie są objęte zakresem tytułu IV karty, nie ma potrzeby dokonania wykładni art. 1 ust. 2 protokołu (nr 30).
- <sup>122</sup> Na pytanie siódme w sprawie C-411/10 należy zatem odpowiedzieć, że w zakresie, w jakim pytania poprzedzające dotyczą obowiązków ciążących na Zjednoczonym Królestwie, uwzględnienie protokołu (nr 30) w sprawie stosowania karty do Rzeczypospolitej Polskiej i Zjednoczonego Królestwa nie ma wpływu na odpowiedzi udzielone na pytania od drugiego do szóstego w sprawie C-411/10.

### **W przedmiocie kosztów**

- <sup>123</sup> Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Decyzja podjęta przez państwo członkowskie na mocy art. 3 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiającego kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego**

dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego w przedmiocie rozpatrzenia wniosku o udzielenie azylu, który to wniosek nie należy do zakresu odpowiedzialności tego państwa zgodnie z kryteriami określonymi w rozdziale III rozporządzenia, stanowi zastosowanie prawa Unii dla potrzeb art. 6 TUE lub art. 51 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

- 2) Prawo Unii stoi na przeszkodzie stosowaniu niewzruszalnego domniemania, że państwo członkowskie uznane za odpowiedzialne na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 343/2003 przestrzega praw podstawowych Unii Europejskiej.

Artykuł 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że na państwach członkowskich, w tym na sądach krajowych, ciąży obowiązek niedokonania transferu osoby ubiegającej się o azyl do „odpowiedzialnego państwa członkowskiego” w rozumieniu rozporządzenia nr 343/2003, jeżeli nie mogą one pominąć faktu, iż systemowe nieprawidłowości w zakresie procedury azylowej i warunków przyjmowania osób ubiegających się o azyl w tym państwie członkowskim stanowią poważne i udowodnione powody, aby przypuszczać, że wnioskodawca zetknie się z rzeczywistym niebezpieczeństwem bycia poddanym nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu tego artykułu.

Z zastrzeżeniem przewidzianej w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003 możliwości rozpatrzenia samemu wnioskowi brak możliwości transferu wnioskodawcy do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, gdy państwo to zgodnie z kryteriami zawartymi w rozdziale III tego rozporządzenia zostało wyznaczone jako odpowiedzialne państwo członkowskie, powoduje, że na państwie członkowskim, które ma dokonać transferu, ciąży obowiązek dalszej analizy kryteriów określonych w tym rozdziale w celu sprawdzenia, czy któreś z dalszych kryteriów umożliwia wyznaczenie innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu.

**Państwo członkowskie, w którym znajduje się osoba ubiegająca się o azyl, musi jednak czuwać, by sytuacja naruszenia praw podstawowych wspomnianej osoby nie uległa pogorszeniu w związku z przewlekłością procedury ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego. W razie potrzeby państwo to samo powinno rozpoznać wniosek zgodnie z warunkami przewidzianymi w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 343/2003.**

- 3) Opierając się na art. 1, 18 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej nie można udzielić innej odpowiedzi.**
  
- 4) W zakresie, w jakim pytania poprzedzające dotyczą obowiązków ciążących na Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, uwzględnienie protokołu (nr 30) w sprawie stosowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej do Rzeczypospolitej Polskiej i Zjednoczonego Królestwa nie ma wpływu na odpowiedzi udzielone na pytania od drugiego do szóstego w sprawie C-411/10.**

Podpisy